

Drottninglandet

EVA FRETHEIM

Drottning- landet

Översättning Lie Fredholm

Bokförlaget Forum

*Publiceringen av denna översättning har möjliggjorts
genom finansiering från Nordiska ministerrådet.*

Bokförlaget Forum, Box 3159,
103 63 Stockholm
info@forum.se

Norska originalets titel *Dronningland*
Författare Eva Fretheim
Copyright © Tiden Norsk Forlag, 2022
Published by agreement with Winje Agency A/S, Norway
Översättning Lie Fredholm
Omslag Michael Ceken
Omslagsbilder Freepik
Första tryckningen
Tryckt hos ScandBook EU, 2026
ISBN 978-91-37-16585-1

Del 1
May-Britt

Det var här jag stod. Just här, inne bland träden. Som om jag själv var ett träd, bland de andra stammarna, med utbredda grenar och rötterna djupt nere i jorden. Just här stod jag, just så. Tror du mig inte? Jag stod här fast knäna skakade. Det började efter ungefär en halvtimme, kanske lite mer, eller lite mindre. Jag vågade inte sticka handen i fickan för att kolla mobilen. Det var som om knäna inte klarade av att bära min vikt längre. Först darrade de bara lite, som när man börjar huttra. När de väl hade börjat skälva var det omöjligt att få dem att sluta. Jag stod där och rasslade med bladen som ett träd i skogen i kanske en timme till.

Mellan träden såg jag det bakre högra hörnet på May-Britts bil, hörnet där lyktan var krossad. Jag vet hur den gick sönder. Inte för att det spelade någon roll nu. Bilen hade krockat mot bergväggen, men jag såg inte framsidan av den från platsen där jag stod. Jag såg baklyktan, och en del av bagageluckan, och hur de gick omkring i gula reflexvästar. Det stod bilar längs hela vägen, de blåa lamporna blinkade mellan granarnas grenar. Det var polisbilar, en ambulans och en brandbil. Ett tag hörde jag fler sirener hela tiden, sedan blev det tyst. Deras röster hördes bara svagt bort till mig, jag uppfattade inte vad de sa. Jag förstod ändå.

Marken var mjuk under fötterna. Det kröp omkring myror överallt, utan något system, de släpade på bruna barr, höll på

med ett väldigt projekt som de bara var en obetydlig del av. De visste det inte ens själva, varför de gjorde det de gjorde, eller vad de sysslade med. Jag vet inte heller, inte nu längre, vill inte veta det, jag bara stod där tills knäna vek sig under mig.

Jag hade varit i affären och gick i vägkanten med en kasse i varje hand. Åkrarna längs vägen var nyplöjda, sädesärlorna vippade omkring och letade efter mask. Så här såg jag ut: kort mörkt hår med lång lugg. Jeansjacka som jag hade tagit av mig och knutit runt midjan. Svarta byxor och en urtvättad t-shirt som egentligen var Jonnys. Jag var lätt att identifiera. Om man såg närmare efter skulle man ha sett mer. Om man gick grundligt tillväga, till exempel om man var rättsmedicinare och jag låg på ett bord i en obduktionssal, skulle man ha sett att jag hade nedbitna naglar och märken efter gamla piercingar i ansiktet, att jag var mellan trettiofem och fyrtio år, att inget barn hade passerat genom min kropp, att jag inte hade haft samlag på i alla fall fyrtioåtta timmar, att jag inte hade utsatts för synligt våld. Det sista var förresten inte säkert, om jag var död.

Polisen kom först. Eller kanske var ambulansen redan där då. Så måste det ha varit. Jag måste ha sett de blinkande blåljusen, det kan ha varit då jag försvann in bland träden. Eller det kan ha varit ljuden. Sirenerna, först långt borta, det blå ljudet som närmar sig, mer och mer, ända tills det är framme, det var hit det skulle.

Ambulansen hade redan åkt när poliskommissarie Vigdis Malmstrøm parkerade vid väggkanten. Bård Jensen, kriminaltekniker, stannade alldeles bakom henne och slog av motorn, de öppnade dörrarna samtidigt. Ute var det kallare än väntat. Vinden som svepte genom dalen tog med sig resterna av vinter från bergen, det växte vitsippor genom löven.

Det stod inga bilar på vägen. Patrullen hade omdirigerat trafiken och spärrat av området, det vita och gula plastbandet fladdrade i vinden. Vigdis smällde igen bildörren och gick fram till kollegan som bevakade platsen. Det var William Lund, en ung kille som hade varit anställd på hennes avdelning i bara några veckor. Han vinglade lite men rätade på sig när hon kom fram till honom, nickade till henne med allvarligt ansikte. Hon sa hej och klev över avspärrningsbandet. Det kom en vindil igen, några hårstrån blåste fram i ansiktet, hon drog dem bakåt och stramade åt hästsvansen. De befann sig vid landsvägen, i den del av kommunen som kallades Nordbygda, en dryg mil från polisstationen. På vägen hit hade hon passerat fält, enstaka gårdar på sluttningarna, glesa bostadsområden. Älven nere i dalen följde landsvägen, hon hörde det avlägsna bruset från vårfloden. Tystnaden som alltid ledsagar döden fanns fortfarande där, fastän ambulansen hade tagit med sig den döda. May-Britt Lange.

Jag känner igen den där bilen, sa Bård, han hade ställt sig bredvid henne.

Vigdis vände sig mot honom:

Gör du?

En Dodge Dart. Det finns inte så många sådana. Har sett henne köra omkring i den. Ljus kvinna? Hon är nog från trakten.

Bilen var en ljusgrön amerikanare, förmodligen från sextio-talet. Den hade kört av vägen precis där en grusväg kom ut på landsvägen. Som om hon hade tänkt svänga av men ändrat sig för sent och hamnat någonstans mitt emellan. Slänten nedanför vägen var översållad av stora stenar som förmodligen hade tagits upp ur jorden när åkrarna här röjdes. Det växte grön mossa på dem. Bilen hade undvikit ett björksnår intill vägen, kanat över de mossklädda stenarna och kört rakt in i bergväggen som var så lodrät att det såg ut som om den hade kluvits mitt itu, och det hade den kanske också när vägen anlades. Den gamla amerikanaren var ingen plåtlåda, bortsett från en stor buckla i motorhuven hade den behållit det mesta av sin form. Men stötfångaren och grillen var intryckta och vindrutan krossad.

När skedde olyckan? frågade Vigdis.

Den rapporterades in fjorton noll två, svarade William, som stod kvar på samma fläck. Han såg lite blek ut.

Var du först på plats?

Ja. Naima och jag. Hon tar hand om trafiken nu.

Vigdis såg sig omkring.

Varför kör man av vägen just här? sa hon, halvt till sig själv.

Svårt att säga. Det kan ju ha kommit ett djur, svarade William.

Bård hade blicken fäst vid bilen. Han mumlade:

Eller också kanske hon höll på med mobilen?

Vi får se när vi hittar den, sa Vigdis.

Hon klättrade några meter nerför slänten och kom ner till bilen. De andra följde efter, hon hörde Bård flåsa och flämta bakom henne, men han stannade före henne. Hon fortsatte, kikade in genom den öppna bildörren på den typiska sextiotals-

interiören. Sätena var utformade som en soffa både där fram och där bak, med klädsel i ljusblått tyg och svart vinyl. Klädseln i framsätet var täckt av glas, mörka blodfläckar hade sugits in i det ljusblå tyget.

Jag ser ingen mobil, sa hon och vände sig mot Bård, som betraktade bilen.

Körde hon fort? frågade han.

Det är åttio här, men det är ju en fartsträcka. Många som kör fortare, svarade William bakom dem.

Bård balanserade på stenarna fram till Vigdis och böjde sig ner för att titta in.

Ser ut som om interiören är ganska intakt, sa han.

Bilen var låg, lång och kantig, man kunde se framför sig hur den gled genom en amerikansk förstad i slutet av sextioalet, eller kanske lika gärna stod parkerad utanför ett gatukök intill en landsväg i Norge en lördagskväll. Den förde tankarna till raggare och unga tjejer, skratt och skrål under ljusa sommarkvällar, allt annat än den här tystnaden.

Den har rattväxel, mumlade Bård och pekade. Ratten hade två ringar, den ena inuti den andra, växelspaken satt på högra sidan.

Kolla på bältet, sa han.

Vigdis tittade. Det var ett tvåpunktsbälte som spändes fast bara över höfterna, inte över bröstet.

Hon vände sig mot William och strök undan håret som blåste fram i ansiktet.

Hade hon bilbältet på?

Nej, svarade han.

Är du säker? Det var konstigt. Vi måste kolla om det funkar, sa Vigdis.

Jag funderar lite på det där med hastigheten, sa Bård. Han tittade upp på William:

Finns det några bromsspår?

Inga tydliga i alla fall. Vi får kolla mer noggrant, svarade William och såg lite osäker ut.

Vigdis nickade, och medan Bård började klättra upp till vägen stod hon kvar och tittade på dörren på högersidan. Dörrhandtaget hade en knapp som man tryckte in för att öppna. Hon kom att tänka på den gamla Folkabubblan som hon och Atle hade kört omkring i en sommar för många år sedan. Den hade likadana handtag, och hon mindes känslan när hon suttit i passagerarsätet och mått så illa att hon höll på att kräkas. Hon fick kväljningar vid tanken.

Kan jag öppna den här dörren? ropade hon upp till Bård. Han höll upp en tumme.

Hon drog på sig handskarna, öppnade dörren och fick genast syn på kvinnans handväska. Den hade glidit ner från baksätet och låg på golvet, röd och blank som ett körsbär. Innehållet låg utspritt runt den, det var mobilen, ett läppstift, en nyckelknippa. Det var något med väskan som kändes fel, men hon kunde inte sätta fingret på vad. Hon rätade på sig, stängde dörren försiktigt och vände sig mot Bård, som stod och granskade vägrenen.

Det syns inga bromsspår, sa han och tittade bort på William. Det är en bred vägren med grus här. Den här bilen har inga ABS-bromsar heller, så det borde ha funnits tydliga spår.

Vigdis klättrade över stenarna och tog sig upp till vägen. Bård hade plockat fram kameran.

Jag skulle vilja titta närmare på Dodgen, sa han.

Okej?

Det är flera grejer här. Om hon kom i hög fart och blev så distraherad att hon körde av vägen, varför finns det inga bromsspår?

Du tror att hon kan ha gjort det med avsikt, sa hon.

Inte nödvändigtvis. I så fall skulle hon nog ha trampat gasen i botten. Men om hon låg i över åttio, varför blev bilen inte mer skadad när den körde in i bergväggen?

Vigdis vände sig om och tittade ner på bilen. Hon betraktade den ljusgröna karossen, detaljerna i krom, dörrhandtaget. Den ena baklyktan var krossad, det såg ut som en gammal skada.

Robust modell alltså, sa hon.

Det är bara en magkänsla. Jag skulle vilja kolla, sa Bård.

Vigdis vände sig mot kollegorna:

Jag håller med. Vi säkrar alla spår här och så tar vi in bilen. Jag sticker tillbaka nu och öppnar en förundersökning.

Okej, sa William. Han hade fått tillbaka färgen i ansiktet.

Vigdis höll ner avspärrningsbandet och klev över det. Trafiken dirigerades fortfarande om. Det var så tyst, hon hörde inte ens några fåglar, bara det fjärran bruset från älven och vinden i trädtopparna. Hon gick mot bilen med snabba steg. I flera månader hade hon tänkt att hon kanske var färdig inom polisen, känt att hon inte hade mer att ge, att hon bara ville ta sig igenom arbetsdagen. Nu kände hon hur det pirrade i fingertopparna, hon ville ta tag i det här.

När hon satte sig i bilen fick hon syn på sin egen handväska, den gamla skinnväskan som hon länge hade tänkt göra sig av med. Den låg halvöppen i passagerarsätet, överfull med grejer. Hon tänkte på May-Britts röda väska. Den såg mer ut som en leksak, en maskeradartikel, än en vuxen kvinnas väska. Och plötsligt insåg hon vad det var som hade känts fel när hon såg den.

Hon tog mobilen och ringde till Bård, som stod på andra sidan vägen, och såg honom ta upp mobilen och sätta den mot örat. När hon hörde hans röst sa hon:

En liten sak till. Handväskan.

Bård svarade inte. Vigdis tittade ut genom vindrutan, på de spåda björkarna bredvid vägen. De hade fått ett skirt ljusgrönt flor.

Det här är kanske dumt. Men hennes väska låg i baksätet och hade åkt ner på golvet. När jag kör lägger jag alltid väskan

bredvid mig. Då är den lätt att få tag i. Det är bara när det sitter någon i passagerarsätet som jag lägger den där bak.

Du menar att hon kan ha haft en passagerare? frågade Bård.

Det är i alla fall tänkbart, sa Vigdis.

Hon startade bilen och körde tillbaka, passerade bostadsområdet som hon hade flyttat till för ett halvår sedan, fortsatte längs vägen som sträckte sig mellan en nyplöjd åker på ena sidan och granskogen, mörk och tät, på den andra. Och i mitten, den blanka asfalten som klöv landskapet mitt itu, fläkte upp våren i en rak linje som om den var ritad med linjal. Här hade May-Britt Lange kört, alldeles nyligen, med blicken fäst vid något utanför sig själv, på väg mot flyktpunkten. Med huvudet fullt av sådant som betydde något i ena sekunden och som i nästa sekund helt saknade betydelse. För oavsett vad som betydde ingenting och vad som betydde allt, oavsett vad som var viktigt och oviktigt: allt försvann från världen i det ögonblick hon dog.

När jag kommer hem bär jag fortfarande på de två matkassarna från affären. Jarle står utanför verkstaden och stirrar på mig. Vad glör du på, tror jag att jag frågar. Det är lite svårt att höra vad jag säger. Jarle svarar inte, han vänder sig bara bort, försvinner in genom dörren till verkstaden. Jag hör en maskin som är igång, ljudet blir högre när dörren öppnas, sedan blir det svagare igen, det betyder att de är där inne båda två. Jag går åt andra hållet, in i huset, genom hallen utan att ta av skorna, och in i köket med kassarna. Det dunkar i öronen. Det är som om allting tar längre tid än vanligt. Som att vara under vatten. Samtidigt lägger jag märke till sakerna omkring mig på ett helt annat sätt än jag brukar. De är liksom större, och tydligare, de syns bättre, som om varje sak har en mening. Jag öppnar den ena kassen och tittar i den, det ligger fem burkar med makrill i tomatsås där, och en och en halv liter cola. Jag måste ha köpt det i dag, men jag minns inte att jag har gjort det. Jag lägger burkarna på köksbänken. Det står fullt av smutsiga glas där, och tallrikar där matresterna inte ens har skrapats av. Det kommer att ta en evighet att diska alltihop. Jag skruvar på kranen, fyller dishon med vatten och håller i diskmedel. Men i stället för att sätta igång och diska glas blir jag stående och gnuggar händerna nere i det löddriga vattnet. Först gnuggar jag dem bara mot varandra. Sedan tar jag diskborsten och börjar borsta dem. Jag borstar noggrant under naglarna. De

är svarta av jord. När jag var liten sa man att smutsiga naglar hade sorgkanter. Det ordet fick mig alltid att tänka på begravningar. Jag såg framför mig ett följe av svartklädda människor som rann som en svart porlande bäck på väg mot graven, ett gapande, mörkt hål i marken.

Jag är klar med disken när en bil stannar ute på gårdsplanen. Fönsterhaken klirrar när jag skjuter upp fönstret. Det är en av grannarna, jag känner igen bilen. Jag ser hennes ben svänga ut och står orörlig framför stapeln av glas, tallrikar och bestick på diskbänken. Det surrar i huvudet, som om det är ett bi där inne som letar efter utgången. Jag försöker kanske minnas varför grannen är här. Jag vet att det är av en särskild anledning, fastän det kan vara flera. Både Jonny och Jarle har kommit ut från verkstaden och står bredvid varandra med hängande huvuden. De är lika, har samma kontur, på långt håll kan man förväxla dem, på nära håll är de olika.

Jag vet inte om jag hör det som sägs, eller om jag bara förstår att hon berättar att May-Britt är död. Ett lågt skrik slipper ur mig, jag hör det själv. Jag tror att jag ramlar, eller halkar, för plötsligt sitter jag på golvet. Knäna skälver så mycket att jag blir sittande och ser på dem. Jag gråter inte, darrar bara. Solkatterna dansar över väggarna, för fönstret står öppet och slamrar i vinden. Allting rör sig runt omkring mig, och jag slår armarna om knäna för att hålla fast dem.

En stund senare hör jag stövelsteg i hallen. Jag reser mig snabbt innan dörren öppnas bakom min rygg.

Unn, säger Jonny. Det är sällan han använder mitt namn, det känns som en varm stöt i magen, och jag vänder mig mot honom, det är fel att vara glad. Han står i köksdörren, med händerna längs sidorna, precis som han stod där ute med Jarle nyss. Blicken är förundrad, nästan som ett barns, och jag snyftar till. Jag vänder mig mot diskbänken igen och torkar mig om kinderna med händerna.

Visste du det? säger Jonny.

Vad? säger jag.

Att May-Britt är död.

Jag skakar på huvudet och tittar ner i diskhon, på det smutsiga vattnet som är kvar i den.

Vad hände, frågar jag med låg röst.

Det var en olycka. Hon körde in i berget precis här nere, i kröken ut mot landsvägen.

Jag vill vända mig mot Jonny men kan inte. Kroppen är som fastskruvad framför diskbänken, huvudet är riktat rakt fram och jag klarar bara nätt och jämnt av att mumla:

Vad säger Jarle?

Vet inte, säger Jonny, och så snurrar han runt, jag ser inte hans ansikte, han försvinner ut genom dörren. Jag står kvar, det är som att se genom krossat glas.